

Sustav upravljanja u društvima za osiguranje prema Zakonu o osiguranju iz 2015. godine u Republici Hrvatskoj

Jurić, Dionis

Source / Izvornik: **Evropska revija za pravo osiguranja, 2015, 14, 52 - 61**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:118:010494>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-08**

PRAVI

Pravni fakultet Faculty of Law

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Prof. dr Dionis JURIC*

Sustav upravljanja u društvima za osiguranje prema Zakonu o osiguranju iz 2015. godine u Republici Hrvatskoj

UDK: 368.03(497.5)

Primljen: 13. 4. 2015.

Prihvaćen: 22. 4. 2015.

Informativni prilog

Apstrakt

Hrvatski je sabor 6. ožujka 2015. godine donio novi Zakon o osiguranju koji je usklađen s Direktivom o solventnosti II, Omnibus II Direktivom i Delegiranom uredbom br. 2015/35/EU. Zakonom se uvodi novi sustav upravljanja u društvima za osiguranje, kojim se određuju kvalitativni zahtjevi za uspostavu učinkovitog sustava upravljanja, ključne funkcije sustava upravljanja (funkcija upravljanja rizicima, funkcija praćenja usklađenosti, funkcija unutarnje revizije i aktuarska funkcija), provedba vlastite procjene rizika i solventnosti, te postupak nadzora nad društvima za osiguranje. Sustav upravljanja utemeljen je na pristupu koji uzima u obzir buduće poslovanje društava, te je zasnovan na rizicima. Društvo za osiguranje oblikuje sustav upravljanja u skladu s prirodom, opsegom i složenošću svog poslovanja.

Ključne riječi: sustav upravljanja, društva za osiguranje, Zakon o osiguranju, Republika Hrvatska

1. UVOD

Uzimajući u obzir financijsku krizu koja se pojavila u razdoblju od 2007. do 2009. godine u financijskim institucijama, te nedostatke u korporativnom upravljanju u osiguravajućim društvima, Europski parlament i Vijeće Europske unije (EU) usvojili su 2009. godine Direktivu o solventnosti II (2009/138/EZ). Cilj Direktive je uvođenje suvremenog režima solventnosti društava za osiguranje i reosiguranje koji se temelji na upravljanju rizicima (Lechkar, van Meerten, Nijenhuis, 2009, 1; Čolović, 2010, 202). Direktiva o solventnosti II je izmijenjena Omnibus II Direktivom (2014/51/EU) 2014. godine, koja je predviđjela obvezu država članica da usklade svoje nacionalne propise do 31. ožujka 2015. godine s početkom primjene od 1. siječnja 2016.

* Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet, Rijeka, e-mail: djuric@pravri.hr.

godine. Omnibus II Direktiva predviđjela je ovlast Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) da izradi nacрте regulatornih tehničkih standarda, te pomagati Europskoj komisiji u donošenju delegiranih akata i regulatornih tehničkih standarda³⁹ kojima se pobliže razrađuju odredbe Direktive o solventnosti II. EIOPA donosi i smjernice koje osiguravaju usklađenu primjenu odredbi Direktive o solventnosti II u državama članicama.⁴⁰ Budući da Direktiva o solventnosti II ima okvirni karakter, Europska komisija je 2014. godine donijela Delegiranu uredbu br. 2015/35/EU koja sadrži provedbena pravila za Direktivu o solventnosti II te utvrđuje postupke za obavljanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Europskoj komisiji.

U skladu s obvezom usklađivanja nacionalnih propisa Hrvatski sabor je 6. ožujka 2015. godine donio novi Zakon o osiguranju (u daljem tekstu: ZO), koji je usklađen s navedenim pravnim izvorima EU. Zakon uvodi višu razinu zaštite potrošača, izračun adekvatnosti kapitala uzimajući u obzir profil rizičnosti društva, veću transparentnost poslovanja, način upravljanja i učinkovitost društva u upravljanju rizicima, te način izvještavanja i objave u društvima za osiguranje (Republika Hrvatska, 2015, 4).

2. OSNOVNA OBILJEŽJA DIREKTIVE O SOLVENTNOSTI II

³⁹ Regulatorni tehnički standardi imaju obvezatni karakter te trebaju doprinijeti jednoobraznoj primjeni odredbi Direktive o solventnosti II.

⁴⁰ U listopadu 2013. godine EIOPA je izdala smjernice radi pripreme za primjenu odredbi Direktive o solventnosti II. Cilj smjernica je da nacionalna nadzorna tijela, osiguravajuća društva i grupe osiguravatelja poduzmu korake za dosljednu i usklađenu primjenu odredbi pomenute direktive. Smjernice se bave sustavom korporativnog upravljanja, anticipativnom procjenom vlastitih rizika društva utemeljenim na načelima vlastite procjene rizika i solventnosti, podnošenjem informacija nacionalnim nadzornim tijelima i pretprijavom za unutarnje modele u nacionalnim društvima za osiguranje i reosiguranje.

Cilj Direktive o solventnosti II je osiguranje odgovarajuće zaštite osiguranika u svim državama članicama EU. Ona uzima u obzir i novine u upravljanju rizicima, financijskom izvještavanju i korporativnom upravljanju u financijskim institucijama. Naglasak se stavlja na to da li upravni nadzorni organi društva za osiguranje kontroliraju rizike s kojima se susreću u poslovanju. Područje nadzora nad radom društava za osiguranje se širi i na grupe osiguravatelja (Lechkar, van Meerten, Nijenhuis, 2009, 2).

Direktiva se primjenjuje na društva koja se bave izravnim životnim i neživotnim osiguranjem i koja imaju poslovni nastan ili žele imati poslovni nastan na državnom području države članice. Također se primjenjuje na društva za reosiguranje koja obavljaju samo djelatnosti reosiguranja i koja imaju poslovni nastan ili žele imati poslovni nastan na državnom području države članice uz izuzetak glave IV Direktive o reorganizaciji i likvidaciji društava za osiguranje. Putem primjene načela proporcionalnosti primjena odredbi direktive se isključuje za mala društva za osiguranje.

Direktiva počiva na tri stupa, čime se osigurava solventnost poslovanja društava za osiguranje, zaštita potrošača, te kontinuirani nadzor nacionalnih nadzornih tijela. Prvi se stup odnosi se na osiguranje adekvatnih financijskih resursa društava za osiguranje te obuhvaća kvantitativne zahtjeve, koji uključuju određivanje vlastitih sredstava, izračun tehničkih pričuva, vrednovanje imovine i obveza te izračun potrebnog solventnog kapitala i minimalnog potrebnog kapitala. Imovinu društva za osiguranje (aktiva) čini novac, pokretnine i nekretnine, vrijednosni papiri, te druga prava.⁴¹ Izvori ulaganja u imovinu (pasiva) društva za osiguranje mogu biti iz vlastitih sredstava (kapital) i sredstava osiguranika (tehnička i matematička pričuva) (Buk, 2012, 323). Pritom se pred društva za osiguranje postavlja zahtjev poslovanja u skladu s načelom likvidnosti i načelom solventnosti. Pod načelom likvidnosti se podrazumijeva sposobnost pravodobnog ispunjavanja dospjelih obveza, a pod načelom solventnosti sposobnost trajnog ispunjavanja svih obveza društva za osiguranje. Direktiva uvodi dva zahtjeva za kvantitativnu procjenu solven-

tnosti društva za osiguranje: zahtjevi za minimalnim potrebnim kapitalom, te zahtjevi za potrebnim solventnim kapitalom. Društvo za osiguranje dužno je imati prihvatljiva osnovna vlastita sredstva za pokriće minimalnog potrebnog kapitala.⁴² Minimalni potrebni kapital predstavlja najnižu dopuštenu razinu kapitala, dok potrebni solventni kapital predstavlja onu razinu kapitala koja omogućuje društvu za osiguranje apsorpciju gotovo svih štetnih događaja i solventno poslovanje imajući u vidu preuzete rizike. Zahtjevi za potrebnim solventnim kapitalom su utemeljeni na procjeni rizika (Republika Hrvatska, 2015, 5). Društvo mora izračunavati minimalni potrebni kapital najmanje jedanput u tromjesečju, a rezultat tog izračuna priopćuje nacionalnom nadzornom tijelu. Potrebni solventni kapital se izračunava najmanje jedanput godišnje te priopćuje nacionalnom nadzornom tijelu. Izračun potrebnog solventnog kapitala moguć je putem standardne formule ili uporabom potpunog ili djelomičnog unutarnjeg modela, koji odobrava nacionalno nadzorno tijelo (Lechkar, van Meerten, Nijenhuis, 2009, 6). Delegirana uredba iz 2015. godine sadrži detaljnija pravila o načinu izračuna minimalnog potrebnog kapitala i potrebnog solventnog kapitala.

Drugi stup direktive se odnosi na primjenu odgovarajućeg sustava upravljanja društvima za osiguranje te obuhvaća kvalitativne zahtjeve za uspostavu učinkovitog sustava upravljanja, ključne funkcije sustava upravljanja (funkcija upravljanja rizicima, funkcija praćenja usklađenosti, funkcija unutarnje revizije i aktuarska funkcija), provedbu vlastite procjene rizika i solventnosti (engl. ORSA) te postupak nadzora nad društvima za osiguranje, koji je utemeljen na pristupu koji je okrenut budućnosti i zasnovan na rizicima (Stojković, 2013, 49). Djelatnost osiguranja je izložena poslovnim rizicima koji nisu poznati u ostalim djelatnostima. Iznos odgovarajuće premije je teško unaprijed odrediti, budući da obveze osiguratelja ovise o budućim neizvjesnim događajima. Stoga se javlja rizik nedovoljnosti premije, o kojem osiguravatelji moraju voditi računa tijekom poslovanja, budući da on može ugroziti financijsku stabilnost društva za osiguranje. Značajnu ulogu u prevenciji tog rizika ima djelatnost ovlaštenog aktuara u društvu, no to još uvijek ne jamči da će izračunana premija biti dostatna. Drugi rizik koji se javlja u poslovanju društava za osiguranje je rizik neodgovarajuće

⁴¹ Imovina društva za osiguranje (aktiva) prikazuje se u bilanci ako nosi utjelovljenu buduću ekonomsku korist na način da doprinese, izravno ili neizravno, priljevu novca i novčanih ekvivalenata u društvo. Imovina društva za osiguranje se može sastojati od sljedećih stavki: a) tražbine za upisani, a neplaćeni kapital, b) nematerijalna imovina, c) materijalna imovina, d) ulaganja (na primer, vrijednosni papiri), e) ulaganja za račun i rizik imatelja polica životnog osiguranja, f) udio reosiguranja u tehničkim pričuvama, g) odgođena i tekuća porezna imovina, h) tražbine, i) ostala imovina (na primer, novac u banci i blagajni) i j) plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda.

⁴² Postoje dvije vrste vlastitih sredstava: osnovna vlastita sredstva iz bilance i pomoćna vlastita sredstva koja se mogu koristiti za apsorpiranje gubitka. Osnovna vlastita sredstva čine višak imovine nad obvezama, koji se uglavnom sastoji od upisanog kapitala, rezervi te zadržane dobiti uključujući dobit tekuće godine. Pomoćna vlastita sredstva se mogu koristiti samo za pokriće potrebnog solventnog kapitala.

obračunatih tehničkih pričuva zbog učestalosti i visine šteta koje značajno odstupaju od očekivanih. S njime je povezan rizik ulaganja sredstava tehničkih i matematičkih pričuva u odgovarajuće vrijednosne papire i drugu imovinu. Konačno, osiguravatelji se susreću i s rizikom insolventnosti u slučaju neadekvatnog reosiguranja. Drugi stup uređuje postupak upravljanja onim rizicima koji nisu uzeti u obzir pri izračunu potrebnog kapitala društva. Stoga se radi prevencije tih poslovnih rizika stavlja naglasak na stručnu osposobljenost osoba zaposlenih u društvima za osiguranje, rad ovlaštenih aktera te unutarnju reviziju (Pak, 2011, 153; Čolović, 2010, 205). Direktiva uvodi obvezu vlastite procjene rizika i solventnosti društva za osiguranje u okviru sustava upravljanja rizicima i o tome izvještavanja nacionalnog nadzornog tijela. Nadzorno tijelo koristi tu procjenu za provedbu nadzora konkretnog društva za osiguranje i ocjenu njegovih strategija, postupaka i izvještavanja te usklađenost s odredbama direktive. Također se nadziru rizici s kojima se susreće društvo za osiguranje, te njegova sposobnost procjene tih rizika. Nacionalno nadzorno tijelo može odrediti povećanje potrebnog solventnog kapitala društva u slučaju neprimjerenog sustava upravljanja (Lechkar, van Meerten, Nijenhuis, 2009, 9).

Treći stup odnosi se na nova pravila izvještavanja nadzornog tijela, javne objave i tržišnu disciplinu društava za osiguranje. Obveza izvještavanja može se podijeliti na obvezu izvještavanja javnosti i obvezu izvještavanja nacionalnog nadzornog tijela. Učestalost izvještavanja i podaci koji se dostavljaju određeni su Delegiranom uredbom iz 2015. godine. Društvo je dužno svake godine izraditi i na svojim mrežnim stranicama objaviti svoje izvješće o solventnosti i financijskom stanju koje sadrži opis poslovanja i rezultata društva, opis sustava upravljanja i procjenu njegove primjerenosti za profil rizičnosti društva, opis izloženosti riziku i dr. (Republika Hrvatska, 2015, 5).

3. SUSTAV UPRAVLJANJA U DRUŠTVIMA ZA OSIGURANJE PREMA ZAKONU O OSIGURANJU IZ 2015. GODINE

Zakon o osiguranju u čl. 91–104 uređuje sustav upravljanja u društvima za osiguranje te preuzima odredbe Direktive o solventnosti II o drugom stupu, kao i odredbe Omnibus II Direktive i Delegirane uredbe. EIOPA je 2013. godine donijela Smjernice o sustavu upravljanja koje su namijenjene nacionalnim nadzornim tijelima o postupanju u pripremljenoj fazi primjene Direktive o solventnosti II.⁴³ Navedene smjernice naci-

⁴³ EIOPA, Smjernice o sustavu upravljanja, EIOPA-CP-13/08 HR, Frankfurt, 2013., dostupno na: EIOPA, <https://eiopa.europa>.

onalna nadzorna tijela trebaju primijeniti od 1. siječnja 2014. godine kako bi društva za osiguranje i društva za reosiguranje mogla poduzeti mjere za potpunu provedbu Direktive o solventnosti II.

3.1. Načelo proporcionalnosti

Direktiva o solventnosti II vodi računa o malim društvima za osiguranje te isključuje primjenu svojih odredbi na takva društva i određuje kriterije za njihovo određivanje (Direktiva o solventnosti II, 2009, čl. 4). Time se olakšava i pojeftinjuje poslovanje malih društava za osiguranje. Navedene odredbe su preuzete i u članku 6 ZO. Malo društvo za osiguranje je društvo za osiguranje koje ispunjava sve sljedeće uvjete: 1) godišnja zaračunata bruto premija društva za osiguranje ne prelazi 39 milijuna kuna, 2) ukupne tehničke pričuve društva, zajedno sa iznosima koji se mogu naplatiti na temelju ugovora o reosiguranju ili od subjekata posebne namjene, ne prelaze 195 milijuna kuna, 3) ako društvo pripada grupi, ukupne bruto tehničke pričuve grupe sa uključenim iznosima koji se mogu naplatiti na temelju ugovora o reosiguranju ili od subjekata posebne namjene ne prelaze 195 milijuna kuna, 4) poslovanje društva ne uključuje djelatnosti osiguranja ili reosiguranja koje pokrivaju rizik osiguranja od odgovornosti, rizik osiguranja kredita i jamstva, osim ako su ti rizici uključeni u dodatne rizike u smislu čl. 25 ZO, te 5) poslovanje društva ne uključuje poslove reosiguranja koji premašuju 3,9 milijuna kuna od njegove zaračunate bruto premije ili 19,5 milijuna kuna od njegovih bruto tehničkih pričuva sa uključenim iznosima koji se mogu naplatiti na temelju ugovora o reosiguranju ili od subjekata posebne namjene, ili više od 10 % njegove bruto zaračunate premije ili više od 10 % njegovih bruto tehničkih pričuva sa uključenim iznosima koji mogu biti naplaćeni na temelju ugovora o reosiguranju ili od subjekata posebne namjene (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 6, st. 1).⁴⁴ Društvo za osiguranje mora kumulativno ispunjavati navedene uvjete. Malim društvom za osiguranje u svakom slučaju smatra se društvo za osiguranje koje ispunjava i sve sljedeće uvjete: 1) nijedan prag iz st. 1 čl. 6 nije bio viši od propisanog iznosa u posljednje

[eu/Pages/Guidelines/Guidelines-on-System-of-Governance.aspx](http://europa.eu/Pages/Guidelines/Guidelines-on-System-of-Governance.aspx).

⁴⁴ Društvo za osiguranje koje premaši iznose iz st. 1 čl. 6 ZO u tri uzastopne godine od početka četvrte godine ne smatra se malim društvom za osiguranje (čl. 6 st. 3 ZO). Društvo za osiguranje koje obavlja djelatnosti na temelju slobode pružanja usluga, odnosno prava poslovnog nastana bez obzira na uvjete iz stavaka 1 i 2 članka 6 ZO, ne smatra se malim društvom za osiguranje (čl. 6, st. 4 ZO). Time se uređuje položaj inozemnih društava za osiguranje koja posluju na području Republike Hrvatske.

tri uzastopne godine i 2) ne očekuje se da će ijedan od pragova iz st. 1 čl. 6 biti viši od propisanih iznosa tijekom sljedećih pet godina (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 6, st. 2). Ovom odredbom se određuje kada Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga (u daljem tekstu: HANFA) može dati postojećem društvu za osiguranje status malog društva, kada ono ispuni kriterije iz čl. 6 st. 1 ZO.⁴⁵ Malo društvo za osiguranje može podnijeti zahtjev HANFI da se na njega ne primjenjuju odredbe čl. 6 ZO i da se ne smatra malim društvom (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 6, st. 10). Na taj način društvo za osiguranje dobrovoljno pristaje na primjenu svih odredbi ZO, iako ispunjava kriterije za malo društvo za osiguranje.

Posljedica uživanja statusa malog društva za osiguranje je neprimjena određenih odredbi ZO na poslovanje takvih društava. Kada se radi o sustavu upravljanja mala društva za osiguranje ne primjenjuju odredbe ZO: 1) iz čl. 92 st. 2 do 4 o općim zahtjevima za sustav upravljanja, 2) iz čl. 93 o ključnim funkcijama unutar sustava upravljanja, osim odredbi koje se odnose na funkciju unutarnje revizije, 3) iz čl. 94 st. 3 do 10 o sustavu upravljanja rizicima, 4) iz čl. 95 o funkciji upravljanja rizicima, 5) iz čl. 96 o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti, 6) iz čl. 97 o unutarnjoj kontroli i funkciji praćenja usklađenosti, te 7) iz čl. 103 o aktuarskoj funkciji (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 6, st. 5).

3.2. Opće odredbe i opći zahtjevi za sustav upravljanja

Društvo za osiguranje dužno je poslovati na način da rizici kojima je izloženo u pojedinačnim, odnosno svim vrstama poslova osiguranja koje obavlja ne prijeđu vrijednosti propisane ZO, te na temelju njega donesenim propisima, kao i drugim propisima kojima se uređuje poslovanje društava za osiguranje, posebice onima koji se odnose na dostatnost premija i tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima u pojedinačnim, odnosno svim vrstama osiguranja (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 91, st. 1). Društvo za osiguranje dužno je poslovati tako da je sposobno pravodobno ispuniti dospjele obveze (načelo likvidnosti), te na način da je trajno sposobno ispunjavati sve svoje obveze (načelo solventnosti) (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 91, st. 2). Ovime se propisuje općenita obveza poštivanja pravila za upravljanje rizicima propisanih ZO i podzakonskim aktima, kao i drugim propisima koji uređuju poslovanje društava za osiguranje (Republika Hrvatska, 2015, 282).

⁴⁵ HANFA donosi rješenje kojim utvrđuje da li su ispunjeni uvjeti za primjenu odredbi stavaka 5, 6 i 7 članka 6 ZO na društvo za osiguranje koje se smatra malim društvom (čl. 6, st. 9 ZO).

Društvo za osiguranje treba uspostaviti odgovarajući sustav upravljanja. ZO određuje bitne sastavnice sustava upravljanja, pravila za njegovu uspostavu, te način njegove prilagodbe i kontrole. Društvo za osiguranje dužno je uspostaviti i provoditi djelotvoran i pouzdan sustav upravljanja uzimajući u obzir prirodu, opseg i složenost poslova društva za osiguranje koji osigurava upravljanje poslovima pažnjom dobrog stručnjaka te koji obuhvaća: 1) odgovarajuću preglednu organizacijsku strukturu s jasno definiranim, preglednim i dosljednim linijama ovlasti i odgovornosti, uspostavljenu na način da se izbjegne sukob interesa, 2) učinkovit sustav kojim se osigurava prijenos informacija, 3) strategije, pisana pravila, postupke i procedure za upravljanje rizicima, te 4) razumne mjere kako bi osiguralo kontinuirano i redovito obavljanje djelatnosti društva za osiguranje, uključujući i stvaranje planova za slučaj nepredviđenih okolnosti. S tim ciljem društvo za osiguranje upotrebljava primjerene i proporcionalne sustave, izvore i postupke (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 92, st. 1). Ono je dužno je redovito ažurirati i procjenjivati sustav upravljanja te redovito provoditi unutarnji pregled tog sustava (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 92, st. 2). Pritom se mora pridržavati odredbi Delegirane uredbe (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 92, st. 3). Uprava društva za osiguranje donosi pisana pravila za upravljanje rizicima, unutarnju kontrolu, unutarnju reviziju i prema potrebi izdvajanje poslova uz prethodno odobrenje nadzornog odbora te je dužna najmanje jednom godišnje pregledati ih i prilagoditi značajnim promjenama u sustavu ili u određenom području (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 92, st. 4).

3.3. Ključne funkcije i nositelji ključnih funkcija

U okviru sustava upravljanja društvo za osiguranje dužno je, uzimajući u obzir prirodu, opseg i složenost svog poslovanja, ustrojiti sljedeće učinkovite ključne funkcije: 1) funkciju upravljanja rizicima, 2) funkciju praćenja usklađenosti, 3) funkciju unutarnje revizije i 4) aktuarsku funkciju (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 93, st. 1).

Društvo za osiguranje dužno je imenovati nositelje ključnih funkcija, s tim da društvo u skladu s prirodom, opsegom i složenosti poslovanja može imenovati jednu osobu za obavljanje više ključnih funkcija, vodeći računa da to ne dovede do sukoba interesa (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 93, st. 2). Za pojedinu ključnu funkciju društvo može imenovati i više nositelja ključne funkcije kada se povjereni poslovi pojedinom nositelju ključne funkcije ne preklapaju i kad postoji jasna i sveobuhvatna raspodjela odgovornosti, što je društvo za osiguranje dužno dokazati na zahtjev HANFE (Zakon o osiguranju, 2015,

čl. 93, st. 3). U navedenim slučajevima društvo je dužno učinkovito poduzimati mjere za sprječavanje ili upravljanje sukobom interesa (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 93, st. 4). Time se društvu za osiguranje daje sloboda u imenovanju nositelja ključnih funkcija, uzimajući u obzir posebnosti njegovog poslovanja.

Za nositelja ključne funkcije društvo može imenovati osobu koja ispunjava sljedeće uvjete: 1) znanje hrvatskog jezika, 2) stručnost, odnosno posjedovanje odgovarajuće stručne kvalifikacije, znanje i iskustvo⁴⁶ potrebno za obavljanje povjerenih poslova ključne funkcije s pažnjom dobrog stručnjaka, 3) primjerenost, odnosno da ima dobar ugled i integritet, 4) da nije pravomoćno osuđena za kaznena djela propisana Kaznenim zakonom,⁴⁷ 5) da nije pravomoćno osuđena za kaznena djela iz zakona drugih država članica i trećih država koja po svom opisu odgovaraju kaznenim djelima iz hrvatskog Kaznenog zakona,⁴⁸ 6) ne obavlja funkciju člana uprave ili prokuriste te člana nadzornog odbora društva za osiguranje, odnosno koja posredno ili neposredno nema udjel u društvu za osiguranje veći od 1%, te 7) ispunjava uvjete iz čl. 51 st. 1 toč. 3, 4, 5, 8 i 12 ZO za imenovanje člana uprave i prokurista društva za osiguranje⁴⁹ (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 93, st. 5). Isprave i potvrde kojima se dokazuje ispunjenje

⁴⁶ Pod iskustvom se podrazumijeva najmanje trogodišnje radno iskustvo u društvu za osiguranje ili u obavljanju odgovarajućih poslova u drugoj pravnoj osobi (čl. 93, st. 6 ZO).

⁴⁷ ZO detaljnije određuje koja su to kaznena djela.

⁴⁸ Nekažnjavanje osobe se dokazuje uvjerenjem nadležnog tijela da kandidat nije pravomoćno osuđen za navedena kaznena djela u RH ili drugim državama, kad je primjenjivo ili ovjerenom izjavom kandidata (čl. 93, st. 7 ZO).

⁴⁹ Za nositelja ključne funkcije smije biti imenovana osoba koja: 1) nije bila član nadzornog odbora, član uprave ili osoba na drugom rukovodećem položaju u društvu za osiguranje, odnosno trgovačkom društvu kada je nad njim otvoren stečajni postupak ili postupak predstečajne nagodbe, koje je brisano iz sudskog registra po službenoj dužnosti ili kojem je doneseno rješenje o ukidanju rješenja o odobrenju za obavljanje poslova osiguranja, osim ako HANFA ocijeni da ta osoba nije svojim nesavjesnim ili nestručnim radom i postupanjem utjecala na otvaranje stečaja, pokretanje predstečajne nagodbe, brisanje iz sudskog registra po službenoj dužnosti ili donošenje rješenja o ukidanju rješenja o odobrenju, 2) nad čijom imovinom kao dužnika pojedinca (trgovac pojedinac ili obrtnik) nije otvoren, ne vodi se niti je proveden stečajni postupak, odnosno nije pokrenut i ne vodi se postupak predstečajne nagodbe, osim ako HANFA ocijeni da ta osoba nije svojim nesavjesnim ili nestručnim radom i postupanjem utjecala na otvaranje stečaja, odnosno pokretanje postupka predstečajne nagodbe, 3) nije bila razriješena dužnosti člana uprave društva za osiguranje rješenjem HANFE iz čl. 238 st. 5. ZO, 4) za koju je na osnovi dosadašnjeg ponašanja moguće opravdano zaključiti da će pošteno i savjesno obavljati poslove člana uprave društva za osiguranje, te 5) nije pravomoćno osuđena za kaznena djela ili prekršaje iz zakona drugih država

uvjeta za imenovanje ne smiju biti starije od tri mjeseca od dana njihova izdavanja (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 93, st. 8). Tim uvjetima se osigurava dobar poslovni ugled i stručnost nositelja ključnih funkcija.

Društvo za osiguranje utvrđuje da li su ispunjeni navedeni uvjeti za imenovanje, a HANFA može obavljati provjere pribavljanjem izvadaka iz odgovarajućih evidencija (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 93, st. 9). Društvo mora u roku od 8 dana pisanim putem obavijestiti HANFU o imenovanju nositelja ključnih funkcija te svim značajnim podacima koji utječu na njihov poslovni ugled i iskustvo, kao i o prestanku i razlozima prestanka obavljanja ključne funkcije (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 93, st. 10). HANFA može naložiti društvu da razriješi nositelja ključne funkcije i imenuje novog, ako utvrdi da nositelj ključne funkcije ne ispunjava uvjete ili učestalo krši odredbe ZO ili drugih propisa koji uređuju poslovanje društava za osiguranje ili je poslovanje društva za osiguranje ugroženo (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 93, st. 11).

Uprava društva za osiguranje dužna je surađivati s nositeljima ključnih funkcija te im omogućiti pristup svim podacima koji su im potrebni za obavljanje funkcija. Uprava mora uzimati u obzir izvješća, mišljenja i preporuke nositelja ključnih funkcija te donositi potrebne mjere i osiguravati njihovu provedbu (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 93, st. 13–14).

3.4. Sustav upravljanja rizicima

Sustav upravljanja rizicima obuhvaća strategije, procese i postupke izvještavanja nužne za identificiranje, mjerenje, praćenje, upravljanje rizicima te kontinuirano izvještavanje na pojedinačnoj i grupnoj osnovi, o rizicima kojima je društvo za osiguranje izloženo ili bi moglo biti izloženo u svom poslovanju, te o međusobnoj ovisnosti tih rizika, a podliježe redovitom pregledu unutarnje kontrole (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 94, st. 1). On mora biti učinkovit i dobro integriran u organizacijsku strukturu i postupke donošenja odluka društva za osiguranje, uzimajući u obzir osobe koje upravljaju društvom ili obavljaju druge ključne funkcije (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 94, st. 2). Sustav upravljanja rizicima mora pokrivati rizike koji se uključuju u izračun potrebnog solventnog kapitala, ali i rizike koji nisu uključeni ili nisu u potpunosti uključeni u izračun (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 94, st. 3).

Sustav upravljanja rizicima obuhvaća najmanje sljedeća područja: 1) preuzimanje rizika i oblikovanje članica i trećih država koja po svom opisu odgovaraju kaznenim djelima i prekršajima iz toč. 11 st. 1 čl. 51 ZO.

pričuva, 2) upravljanje imovinom i obvezama,⁵⁰ 3) ulaganja, posebno izvedenice i instrumente usporedive složenosti, 4) upravljanje rizikom likvidnosti i koncentracijskim rizikom, 5) upravljanje operativnim rizikom, te 6) reosiguranje i druge tehnike smanjenja rizika (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 94, st. 4). Društvo za osiguranje dužno je propisati, primjenjivati, dokumentirati i redovito ažurirati odgovarajuće, učinkovite i sveobuhvatne politike i postupke najmanje za gore navedena područja (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 94, st. 5).

3.4.1. Funkcija upravljanja rizicima

Društvo za osiguranje dužno je ustrojiti učinkovitu i neovisnu funkciju upravljanja rizicima koja uključuje ocjenjivanje primjerenosti i učinkovitosti, kao i drugih elemenata sustava upravljanja rizicima pažnjom dobrog stručnjaka (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 95, st. 1). Funkcija upravljanja rizicima društva mora biti strukturirana na način koji olakšava provedbu sustava upravljanja rizicima (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 95, st. 2). Kako bi izbjeglo prekomjerno oslanjanje na vanjske institucije za procjenu kreditnog rizika prilikom primjene procjene kreditnog rizika u izračunu tehničkih pričuva i potrebnog solventnog kapitala, društvo za osiguranje dužno je procjenjivati primjerenost tih vanjskih procjena kreditnog rizika u sklopu svog upravljanja rizikom primjenom dodatnih procjena, gdje god su one u praksi moguće, radi izbjegavanja bilo kakve automatske ovisnosti o vanjskim procjenama (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 95, st. 3).

Za društva za osiguranje koja upotrebljavaju djelomičan ili potpun unutarnji model za izračun potrebnog

⁵⁰ Društvo za upravljanje mora uspostaviti plan likvidnosti projicirajući ulazne i izlazne novčane tokove u odnosu na odgovarajuću imovinu i obveze u slučaju primjene prilagodbe za uravnoteženje ili prilagodbe za volatilitnost na relevantnu strukturu bezrizičnih kamatnih stopa (čl. 94, st. 6 ZO). Pri upravljanju imovinom i obvezama društvo za osiguranje mora redovito procjenjivati osjetljivost svojih tehničkih pričuva i prihvatljivih vlastitih sredstava za pretpostavke na kojima se temelji ekstrapolacija relevantne vremenske strukture bezrizičnih kamatnih stopa, kao i osjetljivost svojih tehničkih pričuva i prihvatljivih vlastitih sredstava pri primjeni prilagodbe za uravnoteženje, odnosno primjeni prilagodbe za volatilitnostnu relevantnu vremensku strukturu bezrizičnih kamatnih stopa (čl. 94, st. 7 ZO). Ono mora u okviru godišnjeg izvješća HANFI dostaviti te procjene, kao i analizu mjera koje bi društvo moglo poduzeti kako bi se ponovno uspostavila razina vlastitih sredstava prihvatljivih za potrebni solventni kapital ili kako bi se smanjio profil rizičnosti i tako obnovila usklađenost s potrebnim solventnim kapitalom, u slučaju kada bi smanjenje prilagodbe za uravnoteženje ili prilagodbe za volatilitnost na relevantnu vremensku strukturu bezrizičnih kamatnih stopa na nulu rezultiralo neusklađenošću s potrebnim solventnim kapitalom (čl. 94, st. 8–9 ZO).

solventnog kapitala, a koji je odobrila HANFA, funkcija upravljanja rizicima pokriva sljedeće dodatne zadatke: 1) oblikovanje i provedbu unutarnjeg modela, 2) testiranje i vrednovanje unutarnjeg modela, 3) dokumentiranje unutarnjeg modela i bilo kojih naknadnih promjena tog modela, 4) analiziranje učinkovitosti unutarnjeg modela i pripremu sažetih izvješća o njima, te 5) informiranje uprave i nadzornog odbora o učinkovitosti unutarnjeg modela, ukazivanje na područja koja je potrebno poboljšati te obavješćavanje istih o statusu napora za poboljšanje prethodno utvrđenih slabosti (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 95, st. 5).

Usvojenu strategiju i politike upravljanja rizicima društvo je dužno bez odgode dostaviti HANFI na njezin zahtjev (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 95, st. 6). Uprava društva za osiguranje odgovorna je za proces upravljanja rizicima, a u provođenju moraju sudjelovati svi zaposlenici društva u okviru svojih zaduženja (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 95, st. 7).

3.4.2. Vlastita procjena rizika i solventnosti

Društvo za osiguranje dužno je u sklopu svojeg sustava upravljanja rizicima obavljati vlastitu procjenu rizika i solventnosti koja obuhvaća najmanje sljedeće: 1) ukupne potrebe solventnosti uzimajući u obzir specifični profil rizičnosti, odobrena ograničenja dozvoljenih rizika te poslovnu strategiju društva,^{51,2} usklađenost, na kontinuiranoj osnovi, s kapitalnim zahtjevima te zahtjevima o tehničkim pričuvcama određenih ZO,⁵² te 3) značaj u kojemu profil rizičnosti predmetnog društva odstupa od pretpostavki na kojima se temelji potrebni solventni kapital, a izračunat standardnom formulom ili uporabom djelomičnog ili potpunog unutarnjeg modela⁵³ (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 96, st. 1).

Vlastita procjena rizika i solventnosti sastavni je dio poslovne strategije i kontinuirano se uzima u obzir u donošenju strateških odluka društva za osiguranje (Za-

⁵¹ Društvo za osiguranje dužno je imati uspostavljene postupke koji su razmjerni prirodi, opsegu i složenosti rizika prisutnih u njegovu poslovanju i koji mu omogućavaju da primjereno utvrđuje i procjenjuje rizike s kojima se suočava kratkoročno i dugoročno te kojima je izloženo ili bi moglo biti izloženo, kao i prikazati metode upotrijebljene u procjeni (čl. 96, st. 2 ZO).

⁵² U slučaju primjene prilagodbe za uravnoteženje, prilagodbe za volatilitnost ili prijelazne mjere, društvo za osiguranje dužno je provoditi procjenu usklađenosti s potrebnim kapitalom, uzimajući i ne uzimajući u obzir te prilagodbe i prijelazne mjere (čl. 96, st. 3 ZO).

⁵³ Kad se upotrebljava unutarnji model, procjena se obavlja zajedno s ponovnom kalibracijom koja transformira vrijednosti unutarnjeg rizika u mjeru rizika i kalibraciju potrebnog solventnog kapitala (čl. 96, st. 4 ZO).

kon o osiguranju, 2015, čl. 96, st. 5). Društvo je dužno obavljati procjenu redovito i bez odgode nakon svake značajne promjene u njegovu profilu rizičnosti (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 96, st. 6). Ono mora redovito obavještavati HANFU o rezultatima svake vlastite procjene rizika i solventnosti (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 96, st. 7).⁵⁴ Društvo za osiguranje dužno je pridržavati se odredbi Delegirane Uredbe kojima se pobliže određuju elementi procjene rizika i solventnosti (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 96, st. 9).

3.5. Unutarnja kontrola i funkcija praćenja usklađenosti

Društvo za osiguranje dužno je uspostaviti učinkovit sustav unutarnje kontrole koji uključuje najmanje administrativne i računovodstvene postupke, okvir unutarnje kontrole, primjerene sustave izvještavanja na svim razinama društva te funkciju praćenja usklađenosti (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 97, st. 1). Ono mora ustrojiti učinkovitu funkciju praćenja usklađenosti koja uključuje savjetovanje i izvještavanje uprave i nadzornog odbora o usklađenosti društva za osiguranje sa ZO i drugim propisima kojima se uređuje poslovanje društva za osiguranje, te procjenu mogućeg učinka promjena u pravnom okruženju na poslovanje društva te utvrđivanje i procjenu rizika usklađenosti (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 97, st. 2).

3.6. Unutarnja revizija

Društvo za osiguranje dužno je ustrojiti učinkovitu funkciju unutarnje revizije koja uključuje ocjenjivanje primjerenosti i učinkovitosti sustava unutarnje kontrole i drugih elemenata sustava upravljanja (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 98, st. 1). Funkcija unutarnje revizije je aktivnost davanja stručnog mišljenja objektivna i neovisna o funkciji poslovanja, oblikovana na način da pridodaje vrijednost i unapređuje poslovanje društva za osiguranje (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 98, st. 2).

Nositelj funkcije unutarnje revizije dužan je izvijestiti upravu i nadzorni odbor o svim nalazima utvrđenim u postupku unutarnje revizije i danim preporukama koje se moraju poduzeti s obzirom na svaki nalaz i preporuku unutarnje revizije te pratiti provedbu aktivnosti u svrhu provedbe ispunjenja tih mjera (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 98, st. 3). Pri imenovanju nositelja

⁵⁴ Vlastita procjena rizika i solventnosti ne služi za izračunavanje potrebnog kapitala. Potrebni solventni kapital prilagođava se samo u skladu sa odredbama članaka 239, 316, 318 i 322 ZO (čl. 96, st. 8 ZO). HANFA može odrediti dodatne nadzorne mjere u slučaju težeg kršenja pravila o upravljanju rizikom u društvu za osiguranje (čl. 238 ZO).

funkcije unutarnje revizije, uz opće uvjete za imenovanje iz čl. 93 st. 5 ZO, osoba mora ispunjavati i dodatni uvjet: mora imati zvanje ovlaštenog revizora ili ovlaštenog unutarnjeg revizora stečenog u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija, odnosno stečenog u skladu s pravilima i programom kompetentne strukovne organizacije za stručno obrazovanje unutarnjih revizora (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 98, st. 4). Nositelj funkcije unutarnje revizije ne smije obavljati druge poslove različite od poslova unutarnje revizije i zadatke u istom društvu za osiguranje ili u društvu s kojim je društvo za osiguranje u odnosu uske povezanosti (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 98, st. 5). Odredbe ZO o funkciji unutarnje revizije moraju primjenjivati i mala društva za osiguranje.

Nositelj funkcije unutarnje revizije analizira i procjenjuje aktivnosti društava za osiguranje te daje stručno mišljenje, preporuke i savjete o oblikovanju kontrola koje trebaju omogućiti: 1) obavljanje poslova osiguranja pravilno i u skladu sa ZO i propisima donesenim na temelju ZO, te u skladu sa unutarnjim pravilima kojima se uređuje poslovanje društva za osiguranje, 2) vođenje poslovnih knjiga, evidentiranje poslovnih događaja na temelju vjerodostojnih knjigovodstvenih isprava, vrednovanje knjigovodstvenih stavaka i sastavljanje financijskih i ostalih izvještaja u skladu sa ZO i propisima kojima se uređuje poslovanje društva za osiguranje, te 3) sustavno upravljanje rizicima koji proizlaze iz poslovnih aktivnosti društva u skladu s načelima stabilnog poslovanja, uključujući upravljanje resursima informacijske tehnologije i drugih pridruženih tehnologija (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 99, st. 1).⁵⁵

Poslovi unutarnje revizije obavljaju se u skladu sa strateškim, godišnjim i planom pojedinačne unutarnje revizije, koji predlaže nositelj funkcije unutarnje revizije, a usvaja ga nadzorni odbor uz prethodno mišljenje uprave društva za osiguranje (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 100, st. 4).⁵⁶ Unutarnja revizija može se obaviti i po nalogu člana uprave ili nadzornog odbora društva za osiguranje i na zahtjev HANFE (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 100, st. 5).

⁵⁵ Unutarnja revizija društva za osiguranje obavlja se u skladu s međunarodno priznatim revizijskim standardima za unutarnju reviziju, kodeksom strukovne etike unutarnjih revizora te pravilima djelovanja unutarnje revizije koje, u suglasnosti s nadzornim odborom, usvaja uprava društva za osiguranje (čl. 99, st. 2 ZO).

⁵⁶ Strateški plan unutarnje revizije donosi se za trogodišnje razdoblje, temelji se na procjeni rizika i usklađuje se svake godine (čl. 100, st. 2 ZO). Godišnji plan unutarnje revizije izrađuje se na temelju strateškog plana, a mora obuhvaćati: 1) područja poslovanja koja su prioritetna s obzirom na procjenu rizika, 2) popis planiranih revizija, te 3) raspored unutarnjih revizora (čl. 100, st. 3 ZO).

Nositelj funkcije unutarnje revizije sastavlja izvješće o radu unutarnje revizije najmanje jednom godišnje,⁵⁷ te ga dostavlja upravi i nadzornom odboru društva za osiguranje (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 101, st. 1–2). Uprava i nadzorni odbor dužni su, kada je to potrebno, poduzeti potrebne aktivnosti u skladu s nalazima i preporukama unutarnje revizije (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 101, st. 3).

Ako unutarnja revizija tijekom obavljanja revizije aktivnosti i procesa poslovanja društva za osiguranje utvrdi pojave nezakonitog poslovanja i kršenja pravila o upravljanju rizicima zbog čega društvu prijeti nelikvidnost, nesolventnost ili je time ugrožena sigurnost poslovanja ili ugovaratelja osiguranja, osiguranika ili korisnika iz ugovora o osiguranju, nositelj funkcije unutarnje revizije mora odmah o tome obavijestiti upravu i nadzorni odbor društva (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 102, st. 1). Ako unutarnja revizija prilikom obavljanja revizije aktivnosti i procesa poslovanja utvrdi da uprava društva za osiguranje krši pravila o upravljanju rizicima, nositelj funkcije unutarnje revizije dužan je o tome bez odgađanja obavijestiti i nadzorni odbor (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 102, st. 2).

3.7. Aktuarska funkcija

Aktuar je stručnjak koji posjeduje znanja iz matematike, financijske matematike, matematike osiguranja, matematičke statistike i teorije rizika i koji se koristeći matematičke metode teorije vjerojatnosti, statistike i matematike bavi problemima financijske neizvjesnosti i rizika. Zadatak je aktuara projekcija budućih događaja na temelju analize podataka iz prošlosti, razvoj modela i procjena postojećih rizika. Aktuari pomažu društvu za osiguranje pri izračunavanju premija osiguranja, određivanju pričuva osiguranja, razvoju osiguravajućih proizvoda, kao i upravljanju imovinom i obvezama i drugim poslovima značajnim za rad društva. Time se nastoji osigurati uspješnost poslovanja društva za osiguranje (Čolović, 2010, 133).⁵⁸

⁵⁷ Izvješće o radu unutarnje revizije sadržava: 1) popis svih obavljenih revizija, 2) ocjenu primjerenosti i učinkovitosti djelovanja sustava unutarnjih kontrola, te preporuke za njihovo poboljšanje, 3) nezakonitosti i nepravilnosti ako su utvrđene tijekom obavljanja revizije, te preporuke i prijedloge mjera za njihovo otklanjanje, te 4) poduzete aktivnosti u vezi s danim preporukama.

⁵⁸ Ovlašteni je aktuar osoba koja ima ovlaštenje HANFE za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara. HANFA može ukinuti ili poništiti rješenje kojim je izdala ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara ako je ovlaštenje dobiveno navođenjem neistinitih podataka, ovlašteni aktuar teže krši pravila aktuarske struke ili ne ispunjava uvjete za dobivanje ovlaštenja. O tomu HANFA mora obavijestiti društvo za osiguranje za koje osoba

Društvo za osiguranje dužno je uspostaviti učinkovitu aktuarsku funkciju (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 103, st. 1). Aktuarska funkcija podrazumijeva poslove: 1) koordiniranja izračuna tehničkih pričuva, 2) osiguravanja primjerenosti metodologija, modela i pretpostavki na kojima se temelji izračun tehničkih pričuva, 3) procjenjivanja dovoljnosti i kvalitete podataka koji se upotrebljavaju u izračunu tehničkih pričuva, 4) uspoređivanja najboljih procjena s iskustvom, 5) obavještanja uprave i nadzornog odbora društva za osiguranje o pouzdanosti i adekvatnosti izračuna tehničkih pričuva, 6) nadziranja izračuna tehničkih pričuva u slučajevima iz čl. 118 ZO kada nema dovoljno podataka primjerene kvalitete za primjenu pouzdane aktuarske metode, 7) iskazivanja mišljenja o cjelokupnoj politici preuzimanja rizika osiguranja, 8) iskazivanja mišljenja o primjerenosti programa reosiguranja i 9) sudjelovanja u učinkovitoj provedbi sustava upravljanja rizicima iz čl. 94 i 95 ZO, posebice s obzirom na modeliranje rizika na kojemu se temelji izračun kapitalnih zahtjeva propisanih člancima 130–156, te člancima 157, 158 i 459 ZO, i procjenjivanju vlastite procjene rizika i solventnosti iz čl. 96 ZO.

Nositelj aktuarske funkcije je osoba koja osim općih uvjeta za imenovanje iz čl. 93, st. 5 ZO, mora ispunjavati i dodatni uvjet: mora imati odgovarajuća znanja o aktuarskoj i financijskoj matematici koja su primjereni prirodi, opsegu i složenosti rizika svojstvenima poslovanju društva za osiguranje, u kojemu će navedena

kojoj je oduzeto ovlaštenje obavlja poslove imenovanog ovlaštenog aktuara (čl. 186 ZO). Društvo za osiguranje prije početka obavljanja poslova osiguranja, odnosno poslova reosiguranja mora imenovati ovlaštenog aktuara i omogućiti mu obavljanje poslova. Društvo je dužno o imenovanju ovlaštenog aktuara u roku od osam dana obavijestiti HANFU. Ako društvo u roku od dva mjeseca ne odredi imenovanog ovlaštenog aktuara, odnosno za obavljanje poslova imenovanog ovlaštenog aktuara odredi osobu koja nije ovlašteni aktuar, imenovanog ovlaštenog aktuara odredit će HANFA (čl. 187 ZO). Imenovani ovlašteni aktuar provjerava ispravnost obračuna tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima. On također provjerava da li su premije oblikovane u skladu sa aktuarskom strukom i važećim propisima te jesu li ugovorene premije takve da omogućuju trajno ispunjavanje svih obveza društva iz ugovora o osiguranju, odnosno ugovora o reosiguranju. Imenovani ovlašteni aktuar mora nadzornom odboru i upravi dostaviti mišljenje o oblikovanju i dostatnosti premija i tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima, te izvješće o njegovim saznanjima glede nadzora koji je u protekloj poslovnoj godini obavljao. Ako imenovani ovlašteni aktuar u obavljanju svojih poslova utvrdi nepravilnosti, dužan je bez odgode o tome izvjestiti upravu društva. Uprava društva dužna je poduzeti mjere radi usklađivanja poslovanja u skladu s njegovim izvješćem. Ako to ne učini, imenovani ovlašteni aktuar dužan je o tome bez odgode, a najkasnije u roku od 30 dana od pisane preporuke upravi društva obavijestiti HANFU (čl. 188 ZO). ZO uređuje i postupak u slučaju razrješenja imenovanog ovlaštenog aktuara (čl. 189 ZO).

osoba biti imenovana nositeljem aktuarske funkcije, te odgovarajuće iskustvo u skladu s aktuarskim i drugim standardima (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 103, st. 2).⁵⁹

3.8. Izdvajanje poslova ili funkcija

Pod izdvajanjem poslova ili funkcija (engl. *outsourcing*) podrazumijeva se ugovorni prijenos obavljanja poslova vezanih za djelatnost osiguranja, odnosno ugovorni prijenos ključnih, odnosno važnih poslovnih funkcija društva za osiguranje koje inače samo obavlja u okviru svoje registrirane djelatnosti, na pružatelje usluga,⁶⁰ u skladu s kojim pružatelj usluga izravno ili neizravno obavlja poslove ili funkcije društva (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 104, st. 1). Društvo za osiguranje odgovara u potpunosti za izdvojene poslove ili funkcije (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 104, st. 2). Ono se provodi iz objektivnih razloga i isključivo s ciljem povećanja učinkovitosti obavljanja tih poslova, vodeći računa o veličini društva za osiguranje (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 104, st. 3). Moguće je izdvojiti sve poslove i funkcije društva za osiguranje, bilo unutar grupe društava za osiguranje (na društvo kćer ili društvo majku) ili na vanjskog pružatelja usluge.⁶¹ Pritom se mora voditi računa o zahtjevima za dobar poslovni ugled i iskustvo ovlaštenih osoba pružatelja usluga, te nezavisnosti unutarnje revizije.

Društvo za osiguranje ne smije izdvojiti poslove ili funkcije ako bi to dovelo do: 1) ugrožavanja poslovanja društva, 2) značajnog pogoršanja kvalitete sustava upravljanja društva, 3) neopravdanog povećanja operativnog rizika, 4) onemogućavanja ili otežavanja HANFE u provođenju nadzora, 5) neispunjavanja obveza prema osiguranicima, ugovarateljima osiguranja i korisnicima iz ugovora o osiguranju ili ugrožavanja njihovih interesa, te 6) nastanka sukoba interesa pruža-

⁵⁹ Dodatni uvjeti ispunjeni su ako osoba posjeduje odgovarajuću dokumentaciju kojom potvrđuje da ima odgovarajuće znanje o aktuarskoj i financijskoj matematici stečeno u skladu s programom izobrazbe međunarodnih, odnosno europskih aktuarskih udruga, te ako osoba može dokazati odgovarajuće iskustvo u skladu s aktuarskim i drugim standardima (čl. 103, st. 3 ZO). Ako osoba posjeduje ovlaštenje HANFE za obavljanje poslova ovlaštenog aktuaru iz čl. 186, st. 1 ZO, smatra se da ispunjava uvjete iz st. 3 čl. 103 ZO (čl. 103, st. 4 ZO).

⁶⁰ Pružatelj usluga koji obavlja posredno ili neposredno poslove ili funkcije društva za osiguranje mora imati sve potrebne resurse za pravilno, kvalitetno i učinkovito obavljanje poslova ili funkcija te ovlaštene osobe koje imaju dobar ugled, stručne kvalifikacije i iskustvo potrebno za obavljanje poslova, odnosno funkcija (čl. 104, st. 4 ZO).

⁶¹ Pružatelj usluge može biti nadzirani ili nenadzirani subjekt. Nije dopušteno izdvajati poslove uprave društva za osiguranje.

telja usluga i društva za osiguranje (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 104, st. 5).⁶²

Društvo za osiguranje dužno je prije izdvajanja poslova, odnosno funkcija obavijestiti HANFU i obavještavati je o svim naknadnim značajnim promjenama s obzirom na obavljanje tih poslova, odnosno funkcija (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 104, st. 6). Društvo mora biti omogućeno da u bilo kojem trenutku može pružatelju usluge dati daljnju uputu ili raskinuti ugovor o izdvajanju poslova ili funkcija kada je to u interesu društva (Zakon o osiguranju, 2015, čl. 104, st. 8).⁶³

4. ZAKLJUČAK

Novi Zakon o osiguranju iz 2015. godine uvodi učinkoviti sustav upravljanja rizicima u društvima za osiguranje usmjeren ka zaštiti korisnika usluga osiguranja. Njegovom provedbom jamči se likvidnost i solventnost poslovanja društava za osiguranje, uzimajući u obzir rizike koji se uključuju u izračun potrebnog solventnog kapitala, ali i rizike koji nisu uključeni ili nisu u potpunosti uključeni u izračun. Primjenom načela proporcionalnosti vodi se računa o poslovanju malih društava za osiguranje koja nisu dužna primjenjivati odredbe Zakona o sustavu upravljanja. U okviru sustava upravljanja društvo za osiguranje dužno je, uzimajući u obzir prirodu, opseg i složenost svog poslovanja, ustrojiti sljedeće učinkovite ključne funkcije: 1) funkciju upravljanja rizicima, 2) funkciju praćenja usklađenosti, 3) funkciju unutarnje revizije i 4) aktuarsku funkciju. Time se ustrojava sveobuhvatni sustav upravljanja u društvu za osiguranje, uzimajući u obzir posebnosti njegovog poslovanja. Zakonom se propisuju uvjeti koje moraju ispunjavati osobe koji su nositelji ključnih funkcija, a koje moraju imati dobar poslovni ugled, stručnost i iskustvo. Uvodi se obveza društva za osiguranje da obavlja vlastitu procjenu rizika i solventnosti. Sustav upravljanja se prilagođava promjenama profila rizičnosti društva te je pod stalnim nadzorom HANFE. U tu svrhu HANFA može određivati dodatne nadzorne mjere ako utvrdi da društvo teže krši pravila o upravljanju rizikom. Zakon predviđa liberalniji režim izdvajanja poslova ili funkcija društva za osiguranje u odnosu na rješenja Zakona o osiguranju iz 2005. godine.

⁶² Društvo za osiguranje mora prestati sa izdvajanjem poslova ili funkcija ako bi to dovelo do štetnih posljedica iz st. 5 čl. 104 ZO (čl. 104, st. 7 ZO).

⁶³ HANFA će pravilnikom detaljnije propisati dokumentaciju kojom se utvrđuje postojanje uvjeta propisanih za izdvajanje poslova ili funkcija, kao i izvještavanje HANFE o izdvojenim poslovima ili funkcijama (čl. 104, st. 9 ZO).

Dionis JURIC, PhD
Associate Professor, Faculty of Law, Rijeka

System of governance in insurance companies according to the Insurance act from 2015 in the Republic of Croatia

UDK: 368.03(497.5)
Informative contribution

SUMMARY

The Croatian Parliament has adopted the Insurance Act on 6 March 2015 which is harmonized with provisions of the Solvency II Directive, the Omnibus II Directive and the Delegated Regulation (EU) 2015/35. The Insurance Act has introduced a new system of governance in insurance companies and defined the qualitative requirements for the establishment of an efficient governance system. It has introduced key functions of the system of governance (risk management function, compliance function, internal audit function and actuarial function), implementation of the own risk and solvency assessment and supervision of insurance companies. The system of governance is based on the future business performance of a company and on risks. An insurance company forms the system of governance in accordance with the nature, scope and complexity of its business activities.

Key words: system of governance, insurance companies, Insurance Act, Republic of Croatia

LITERATURA (REFERENCES)

Buk, K. (2012). Upravljanje imovinom društva za osiguranje, u: *Osnove osiguranja: Priručnik za polaznike Temeljnog seminara o osiguranju* (323–327). Zagreb: HUO, CE-DOH.

Commission Delegated Regulation (EU) 2015/35 of 10 October 2014 supplementing Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council on the taking-up

and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II), *Official Journal of the European Union*, L 12/1.

Čolović, V. (2010). *Osiguravajuća društva (zakonodavstvo Srbije, pravo EU, uporedno pravo)*, Beograd: Institut za uporedno pravo.

Directive 2014/51/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 amending Directives 2003/71/EC and 2009/138/EC and Regulations (EC) No 1060/2009, (EU) No 1094/2010 and (EU) No 1095/2010 in respect of the powers of the European Supervisory Authority (European Insurance and Occupational Pensions Authority) and the European Supervisory Authority (European Securities and Markets Authority), *Official Journal of the European Union*, L 153.

Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II), *Official Journal of the European Union*, L 335/1.

Lechkar, M., van Meerten, H., Nijenhuis, O. (2009). The Solvency II Directive: An Innovative New Regime (November 23, 2009), dostupno na SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1511582> ili <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1511582>.

Pak, J. (2011). *Pravo osiguranja*, Beograd: Univerzitet Singidunum.

Republika Hrvatska, Ministarstvo financija (2015). *Prijedlog Zakona o osiguranju, s konačnim prijedlogom Zakona*, Zagreb.

Stojković, Lj. (2013). Pravni aspekti upravljanja rizikom i sistem internih kontrola kao integralni deo korporativnog upravljanja u društvu za osiguranje, *Evropska revija za pravo osiguranja*, 3, 46–53.

Zakon o osiguranju, *Narodne novine Republike Hrvatske*, br. 30/2015.